

2. D. B. F. 1704, 28^a
DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS

^{D^o}
LITIS CONTESTA-
TIONE EVEN-
TUALI,

^{Quam}
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS ET PROVIN-
CIARUM BRANDENBURG. HEREDE, &c. &c.

In Academia Regia Fridericana,

P R Æ S I D E

DN. SAMUELE STRYKIO, Jcto,
REGIÆ MAJESTATIS BORUSSICÆ CONSILIARIO INTIMO,
PROFESSORE PRIMARIO FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO ET DECANO,
P R O L I C E N T I A

Summos in utroque jure honores ac Privi-
legia rite capeffendi,

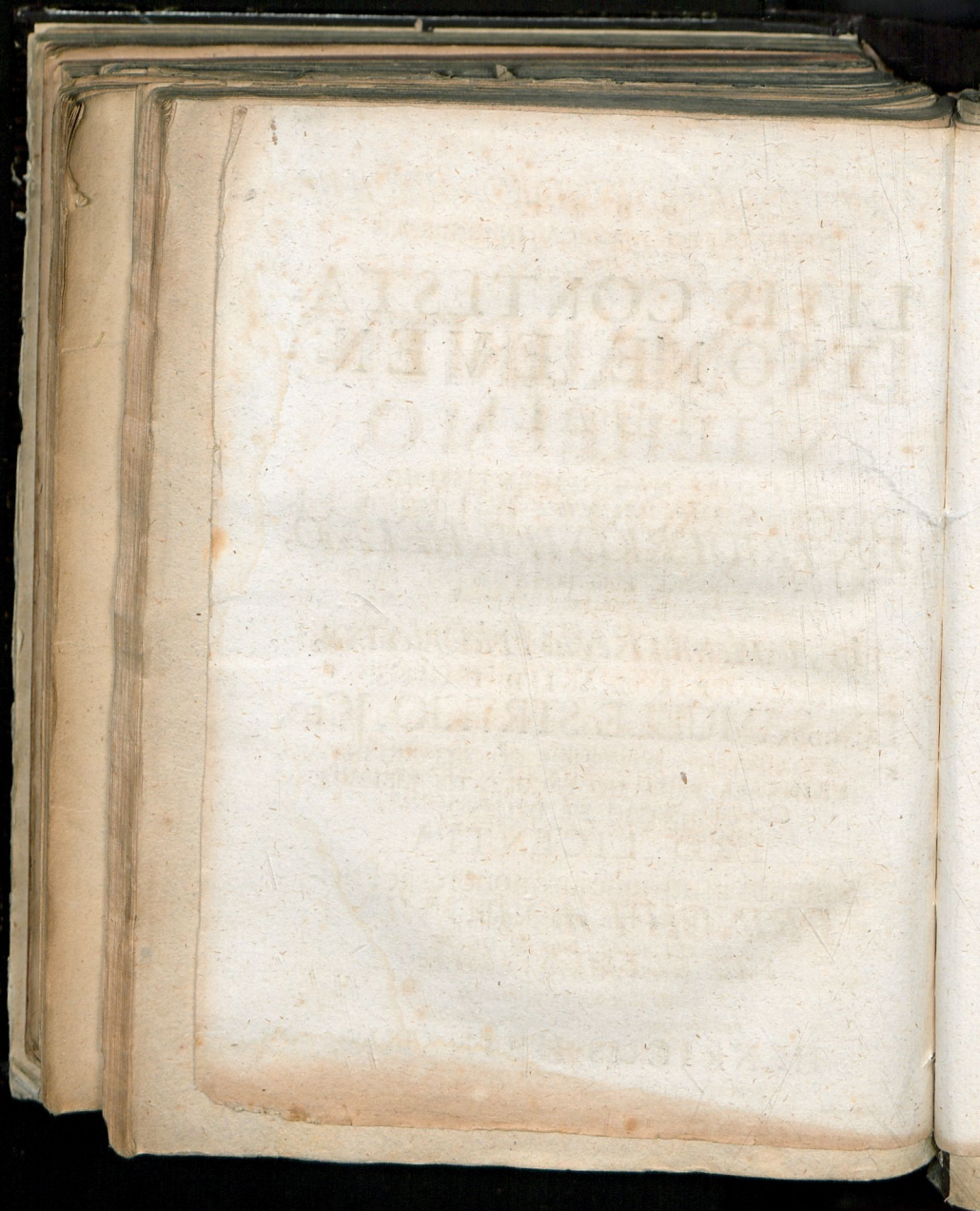
Die XIII. August. Anno M DCCIV.
IN AUDITORIO MAJORI
horis ante & pomeridianis,

publico Eruditorum examini submittit

HENRICUS HEINSIUS, 185

Advocatus Regiminis Martisburgenfis Ordinarius.

HALÆ MAGDEBURG. Typis Johannis Jacobi Krebsii, Acad. Typogr.

*REVERENDISSIMO AIOVE
SERENISSIMO PRINCIPI
ET DOMINO,*

**DN. MAURITIO
WILHELMO,**

**DUCI SAXONIÆ, JULIÆ, CLI-
VIAE, MONTIUM, ANGRIAE
ET WESTPHALIÆ,**

**POSTULATO ADMINISTRATORI
EPISCOPATUS MARTISBURGENSIS,**

**LANDGRAFIO THURINGIÆ, MARCGRAFIO MISNIÆ,
ET LUSATIÆ SUPERIORIS AC INFERIORIS,
PRINCIPI COMITATUS HENNEBERGICI,
COMITI MARCÆ ET RAVENSBERGÆ,
DOMINO IN RAVENSTEIN &c.**

*PRINCIPI AC DOMINO
SVO CLEMENTISSIMO.*

FELICITATEM!

REVERENDISSIME ET SERENISSIME
PRINCEPS,

Domine Clementissime,

Non lites moturus ad Serenita-
tis Vestrae pedes devolvor, imo
nec litis causa me Principis
nomen paginis huiusce praemis-
sisse, contestor solenniter.
Quippe non ignoro, & litis causa Principem
scripsisse heredem, non extra reatum esse; &
titulos Principum praediis imposuisse, teme-
ritatis notam mereri. Quamobrem animo
plane innocuo limina Clementiae Tuae salu-
tatum cupio, eventuali gratulatione devo-
tio.

tionem meam contestaturus, ad quam fe-
jam præparant subditi omnes; pro regimine
Tuo proximis annis feliciter auspicando,
Deum sollicitè implorantes. Quæ enim
majora melioraque subditorum vota esse
poterunt, quam ut sub Principe, religione
Christiana, virtutibusque illis, quæ probum
Principem, boni Pastoris officium omni stu-
dio impleturum, decent, apprime instructo,
vitam in pace degant, & si tandem litium oc-
casio nascatur, sine longo sufflamine æquis-
simam expectent decisionem. Hanc vero
de Tua Serenitate, Princeps Optime, spem
concepimus omnes, fore, ut hæc nobis con-
tingat felicitas, quam sub Avo Tuo gloriosis-
simæ memoriæ, per Dei benignitatem sensi-
mus. Quapropter bono omine adveniat
dies illa, ut ad quod jam eventualiter obliga-
mur, solenni jurejurando Tibi promittamus
obsequium. Horum vero numero cum ego
ultimus esse nolim, publice hic contestan-
dum esse censui, quo cultu ac fide jam in e-

ventum me Tibi consecratum cupiam. In
hujus rei tesseram, cum aliud offerre non li-
ceat, pagellas has tenues clementissimo vul-
tu suscipe. Ego, quod obsequio adhuc deest,
devotis supplebo suspiriis. Deus instantis re-
giminis Tui auspiciū fortunet, progressum
omni felicitate beet, & finem, ætate tamen
sera, eidem imponat felicissimum; ita vovet

SERENIT. VESTRAE

subjectissimus

servus

Heinricus Heinsius, Lutzensis.

DISPU-

DISPUTATIO JURIDICA
De Litis contestatione Eventuali.

§. I.

Um omnis iudicii initium actoris de-
siderio legitime exposito, & adversarii
contradictione constituatur, merito
]Cui Litis contestationem, qua utrum-
que peragitur, controversiarum ca-
put ac fundamentum dixerunt, adeo
ut in causis summaris quoque ac sin-
gulari favore dignis non omittenda

Necessitas
litis conte-
stationis.

fit, ne reus non cognita causa condemnetur, sed ex ejus
ad actoris Libellum facta responsione appareat, utrum
contendere, an alterius petitioni satisfacere velit. Unde
Dn. Eisenhart *Instit. jur. Nat. cap. XVI. §. 40.* hanc liti-
stationem Juris naturalis esse dixit, nec immerito: Nam
licet Jus naturale nec lites imperet, nec Processus fatalia ac
strepitus forenses moderetur; quatenus tamen adventitios
hominum status regit, & quid conveniat singulis, æquitatis
dictamine docet, eatenus & liti- statione ad Jurispruden-
tiam Naturalem non male refertur, quæ omnibus litibus
tam naturalis est, ut nulla aut recte suscipi, aut ea omissa fe-
liciter expediri possit.

§. II.

Merito ergo Legum latores sicuti plerasque litiganti-
um

Quomodo
fiat?

8 DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

um causas sapienter instruxerunt, ita quid circa lites contestationem obtinere debeat, peculiari providentia non reliquerunt intactum. Ac jure Romano quidem satis constat, per lites contestationem rem in iudicium deduci *L. un. C. de litis contestatione*, unde ex isto tempore triennalis curabat præscriptio litibus Civilibus sopiendis definita in *L. 13. §. 1. C. de judic.* Lis autem contestabatur quondam coram testibus, ubi his præsentibus fidem sibi dabant, de lite coram iudice pedaneo peragenda. Conf. Franc. Polletus *Hist. for. Rom. L. V. p. m. 441.* Hillig. ad Donell. *L. 23. c. 3. Dn. Joh. Sam. Stryk. disp. de Process. Jur. Rom. Antiqu. c. 4. § 5.* Quæ necessitas tamen adhibendi testes postea desit, dum lites contestata reputatur, edita ab actore actione, & facta à reo responsione, cum iudex per utriusque partis narrationem causam audiisset, *d. l. un. C. d. litis contestat.* Unde novo jure actor litem contestari dicitur, quoribus intra duos menses post correctum Libellum causam in iudicium deducit *Auth. Libellum vero C. d. litis contest.* & reus huic respondet, Cujac. *l. IX. obs. XXI.* ut hinc lites contestatio per utrinque factam lites declarationem constitui censeatur, vid. Ant. Matth. *de jud. diff. 8. th. 2.* Vultej. *de Jud. l. 1. c. 1. n. 58.* seu ut verbo dicam: Lites contestatio est status controversiæ formatio.

§. III.

Quid jure
Canonico?

Jure Canonico Gregorius IX. Pontifex constituit, lites contestationem fieri per petitionem in jure propositam accedente adversarii responsione *c. un. X. de lite contestat.* Imo ex *c. 1. § 2. cod. in dno* constat, potissimum lites contestationem ad reum pertinere, cum Innocentius & Bonifacius dictis capitibus, jubeant reum, qui exceptionem peremptoriam opposuerat, ante omnia litem contestari. Vulgo ergo lites contestationem definiunt per rei ad libellum actoris responsionem. Carpov. *ad Process. tit. X. act. 2. n. 1. seqq.*
Qua

DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL. 9

Quæ litis contestatio cum hodie varia ratione pro diversitate causæ ac Processus fieri soleat, hinc natæ sunt pleræque litis contestationum divisiones, cum alia solennis alia minus solennis dicatur, quæ in causis summariis sufficit & simplici responsione absolvitur, vulgo *Einladung*. Iterum alia generalis, quæ his quondam verbis expediebatur: *Nego narrata prout narrantur: daß er der Klage/immerhin sie anbracht / nicht geständig/* quæ merito sublata est, cum sic re vera non constet, quid negatum sit. Vid. Blum. *Proc. Cam. tit. 71. n. 9.* alia specialis est, quæ ad singula libelli capita dirigitur & regulariter est necessaria, ut inde constet actori, quid probandum sit, vid. Carpov. *P. 1. c. 10. d. 4.* Sed & ratione qualitatis varie solet à Doctoribus dividi; si enim reus omnia facta actionis momenta diffiteatur, negativa erit litis contestatio; si omnia concedat, affirmativa est, si denique neget alia, alia affirmet, mixta solet vulgo appellari, & his casibus distincta pronunciandi ratio adhibetur; si enim omnia negativa pronunciatur, *daß er der Klage allenthalben nicht geständig.* Si quædam, *daß er die Klage nicht allenthalben geständig/derwegen er den Grund derselben/und so viel ihn daran verneinet/ zu erweisen schuldig;* quamvis posterior clausula etiam priori casu, sed minus commode, adhibeatur.

Quotuplex
sit litis con-
testatio?

§. IV.

Sed non est instituti nostri singulas litis contestationum species prosequi, de quibus prolixè Langius *Isagog. ad Proc. c. 41. n. 17. seqq.* Martin. *ad Ord. Proc. S. T. 16. rubr. n. 16. seq.* Nicol. *Proc. c. 37. n. 22. seqq.* Illustr. Dn. Born, *disp. 1. ad Jus univers. Jud. th. 47.* Brunneemann. *Proc. Civil. c. XIV. n. 6. seq.* alique Dd. videri possunt. Nec de ejus derivatione nimis solliciti erimus, cum illam abunde satis & accurate ostendat Obrecht. *in Tract. de litiscont. ad L. un. C. de litis. c. 1. n. 10.* Ad eam potius divisionem pergimus, quæ rubrum

Divisio in pu-
ram & even-
tualem.

B

no-

10 DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

nostræ dissertationis propius attingit. Notissimum enim est, aliam puram esse litis contestationem, aliam eventua- lem. Brunnem. *l. c. n. 12*. Pura dicitur, quæ simpliciter & absque restrictione aut conditione facta est. Eventua- lis vero conditionem continet, & non nisi hac existente purificatur.

V.

Eventualis
jure civil.
ignota

Distinctionis hujus usum parum abest, quin jure Ci- vili plane incognitum fuisse nobis persvadeamus. Eo enim jure exceptiones dilatoriæ quovis tempore ante litem contestatam opponi ac probari poterant *l. 12. C. de except.* Ant. Matth. *d. judic. cap. 7. ib. 24.* nec adeo necessarium er- rat eventualem iis annectere litis contestationem in casum, si exceptiones non admittæ, aut iis a parte adversa satis- factum fuerit. Imo differri potuisse secundum Leges Ro- manas litis contestationem, donec exceptionibus dilatoriis esset satisfactum, *arg. L. 19. C. de probat. L. 24. C. de procu- rat.* existimat Dn. Martini *Ord. Proc. Tit. XI. §. 1. n. 79.* ut inde nulla Juris Civilis dispositione adstringi reum existimem, ad litis contestationem exceptionibus propositis annectendam *conf. Socin. de litis contest. art. 7. n. 14. Möller. ad P. 1. C. El. 3. n. 1. lit. b.*

§. VI.

Jure Canon.
Exceptiones
dilatoriæ si-
mul oppo-
nende.

Quamvis autem Jure Canonico malitia partium lites per dilatorias exceptiones protrahentium coerceri jubea- tur, ita ut judex certum terminum omnibus exceptionibus dilatoriis si nul proferendis statuere possit *per c. 4. X. de Ex- cept. conf. Ziegl. ad Lancellot. L. 3. t. 8. §. 3.* Attamen quod si- mul his exceptionibus eventualis contestatio litis sit subjun- genda, hoc inibi cautum non est.

§. VII.

Originem itaque hujus juris, quod hæc eventualis
litis

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

11

litis contestatio exceptionibus dilatoriis subjungenda, debemus partim Legibus Imperii novissimis, partim constitutionibus Saxonis, adeo ut fere in obscuro sit, quo jure primitus hæc eventualis litis contestatio sit introducta. Sane quod post dilatorias in proximo termino lis sit contestanda, hoc jam habetur in *Ordin. Cameral. de Anno. 1500. Tit. 12. §. 7.* Sed quod dilatoriis sit immediate annectenda, hoc ibi non deprehendo. In Ordinatione autem Camerali de Anno 1555. *Tit. 13. §. 1.* dispositum est, litem in primo termino contestandam esse, sed additur, hoc observatum non fuisse, hinc statuitur, quod tunc demum lis in primo termino sit contestanda, si reus exceptiones dilatorias non habeat: Ex quo iterum patet, conjunctionem litis contestationis cum dilatoriis hic nondum exigi, sed hoc in termino proximo fieri potuisse. Primitus itaque hoc statutum esse deprehendo in *Recesf. Imper. de Ao. 1570. §. 89.* ubi ita cautum: **Wann der Kläger seine articulirte Klage einbrächet / soll Beklagter im zwenten Termin seine declinatorias oder andere exceptiones, dadurch das Recht differiret / oder die Kriegs-Befestigung verhindert werden soll / zu produciren / dabey in scriptis litem eventualiter, oder aber da dergleichen Einreden keine bevor / litem pure zu contestiren & in §. 91. & 92. hoc repetitur das er auch in der Appellation jederzeit seine eventual litis contestation mit anheben solle / quæ res demum clariorem decisionem recepit in *Rec. Imp. de Ao. 1654. §. 40.* ubi exceptionibus dilatoriis mox subjicienda die eventual hauptsächliche Handlung / quæ tamen ipsi, si exceptiones fuerint relevantes, præjudicio esse non debet.**

IIIX.

In Saxonia hæc necessitas eventualiter litem contestandi, & hanc contestationem exceptionibus dilatoriis

B 2

subji-

Quando LL.
Imperii in-
troducitur L.
C. eventualis?

Factum hoc
Anno 1570.

Quid in Saxonia?

12 DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

subjiciendi merito adscribitur D. Augusto Electori Saxoniae in *Constit. 3. Part. 1. ex quo tempore hoc in foris Saxoniae, constanter observatum, praesertim cum Ordinat. Process. Tit. 11. in pr. idem repetitum, quae praxis ubique locorum in Germania hodie recepta. Idem enim Jure Magdeburgico & Brandenburgico obtinere, testis est Brunnenman. in Process. Civil. c. 14. n. 14. ut taceam per ordinationes Bohemiae, Ducum Brunsvicensium & Lunenburgensium, Anhaltinas, Wisnarienses, Megapolitanas aliasque eandem necessitatem litigantibus eventualem litis contestationem adhibendi, esse impostam, ceu prolixè ostendit Dn. Martini ad Ord. Proc. Tit. XI. §. 1. n. 80. seqq. addatur de jure Borussiae Dn. Georg. Grube Comment. ad Proc. c. XII. & XIII.*

§. IX.

Hic praecise
lis eventualiter
contestanda.

Neque vero opus est, ut ad istas leges aliarum provinciarum magnopere respiciam. Propositum enim mihi est, praesentem de litis contestatione eventuali materiam ita persequi, ut ad Saxoniae Constitutiones potissimum attendam, cujus in foris haecenus causae mihi tum dirigendae, tum defendendae vel ventilandae fuerunt. Atqui vero manifestae dispositione Juris Saxonici Electoralis jam adducti omnibus reis injungitur, exceptionibus differendae litis causae oppositis addere in eventum, si exceptionibus aut actor satisfecerit, aut judex eas neglexerit. Apparethoc ex *P. 1. const. Elect. 3.* verb: *Es soll der Beklagte alsobald daran die litis contestation mit einer condition und in eventum anhangen.* Idemque praecipit *Ord. Proc. Saxon. Tit. XI. §.* *Alle Exceptiones in verb. und alsobald darauf conditionaliter und in eventum lis contestiret werden.* Quod & inculcat *Resolut Gravam. d. Ao. 1661. tit. von Justitien. Sachen. §.* *Wiewohl auch zum siebenzehenden c. 5. hätte aber zum achtzehenden c. 1. ut adeo de juris. hujus certitudine, ac litis contestationis.*

nis.

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL. 13

nis eventualis apud Saxones necessitate plane ambigere non liceat.

§. X.

Ex hoc autem apparet, an utilis adhuc in Judicio sit vulgata illa Advocatorum cautela, se hæc tantum proferre voluisse, ad Informationem Judicis, nequaquam autem animo litem contestandi, de qua Ummius *in Process. Disp. 12. n. 15.* Protestationem hanc utilem esse tunc, nisi Judex prius jusserit litem contestari, hoc passu enim cum sumus in casu necessario, protestationem illam nihil relevare asserit Mynsinger *Centur. 3. Observ. 31.* ex quo omnino inferendum, nec protestationem illam ullius efficaciam esse, postquam Recessus Imperii & Ordinat. Process. Saxonici, necessitatem eventualiter litem contestandi reo imposuit. Protestatio enim contra Legem nihil operari poterit. Imo si huic protestationi nimium insisteret Reus, & exceptiones ipsius dilatoriæ pro irrelevantibus reputarentur, ipse in expensas condemnandus foret, quod secundum Leges Processus litem non sit contestatus. Alia ratio foret, si tantum protestaretur de lite pure non contestanda, sed tantum in eventum, si exceptiones hæc fuerint rejectæ, de quo loquitur Mynsinger *Centur. 3. obs. 74. n. 6.* & Gail. *lib. 1. obs. 73. n. 5.* tunc enim faceret id, quod ipsi incumberebat, & ita eventualis hæc contestatio, rejectis exceptionibus dilatoriis, resolveretur in piam, quod naturæ eventualis hujus contestationis apprimè convenit, de qua jam pluribus.

§. XI.

Est autem litis contestatio eventualis responsio rei ad libellum actoris facta sub conditione, si exceptiones oppositæ aut à judice non admittæ vel rejectæ aut vel adimpletæ, aut à parte elixæ fuerint. Dicitur alias litis contestatio conditionalis, vid. Ord. Process. Saxon. *Tit. 1. §. 1.* verb. und darauf

Quid sit L. C. eventualis.

14 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

conditionaliter & P. 1. C. 3. v. mit einer condition, ibique Carpz. def. 1. cum in eventum fiat, ac ubique conditionem sub se contineat. Unde vulgo exprimi hac ratione solet: *Eventualiter* aber und auff den Fall/wann denen jezo opponirten excepzionibus dilatoris gebührend abgeholfen / und anderer gestalt nicht / will Beklagter auff die erhobene Klage folgender gestalt *litem contestiren* &c. conf. Dn. Svendend. *ad Fibig. Proc. p. 38.* Cæterum quæ de litis contestatione in genere ejusque divisionibus variis §. 3. dicta sunt, ad hanc eventualem perinde pertinent. Nam & ea vel affirmativa vel negativa oratione concipi, vel formalis vel virtualis, vel solennis vel minus solennis dici potest, prout diversa procedendi ratio ac natura actionis diversam responzionem exigunt.

§. XII.

De impossibili conditione.

Hæ itaque divisiones litis contestationi eventuali cum pura communes sunt. Sicuti autem alias conditiones a Dd. in possibles & impossibles dispefci solent; ita forsitan & istæ divisiones hic locum habere poterunt. Scilicet si conditionis adimpletio dependeat a potestate & voluntate actoris e.g. opposita excepzione guarandæ; sub conditione potestativa facta videbitur litis contestatio, quia hoc mox actu corporali expedire potest. Sin excepchio Jus valde dubium contineat, & causæ cognitionem exigit, casualis conditionis propemodum instar erit, ob dubium; eventum, qui a sententia Judicis dependet, excepzionem admittentis aut rejicientis. Conf. Disput. Excell. Dn. Wildvogel, *de fortuna jurgiorum.* Impossibilem autem conditionem imitabitur litis contestatio excepzioni adjecta, qua reus ab actore quid exigit, cujus præstatio ab hoc expectari non potest. Quod desiderium si legitimam causam habeat, deficiente conditione, litis contestatio concidet,

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL. 15

det; sin is jure factum hujusmodi ab eo postulare nequeat, conditio pro non adjecta habebitur, & pura censetur litis contestatio, quæ tali ratione suspendi non potuit.

XIII.

His præmissis ex Jure Saxonico regulam de necessitate eventualis litis contestationis, subjicio, quod *quæ exceptiones dilatoria, declinatoria aut peremptoria litis ingressum impediens allegantur, his in euentum annectenda sit litis contestatio.* Confirmant hanc textus allegati *Ordin. Proc. Sax. Tit. 11. §. 1. & Resol. Grav. Tit. von Justizien-Sachen §. Zum siebenzehenden.* Limitatur tamen allegatis locis illa necessitas litis contestationem subjiciendi, si quas exceptiones fori declinatorias habeat. Apparet hoc ex *Ord. Proc. Sax. T. 11. §.* Es hätte denn einer so ansehnliche declinatorien vorzuwenden/das sie ob er vor den Gerichten dahin er ei. iret / zustehen schuldig / einen billigen Zweifel verursachen könnten / auff welchen Fall er die litis contestation bis über denen declinatorius erkannt / einstellen mag. Si enim forum judicis declinare possim, non opus est inutilem subjicere litis contestationem. Quoties tamen cunque dubia est judicis competentia, consultum erit, non nimium hujusmodi exceptionibus confidere, cum facta quoque responsione ad libellum à foro quis liberari possit, sed non facta litis contestatione ab expensis æque liberari vix queat, conf. Ziegler, *ad Ord. Proc. Tit. 11. v.* *So ansehnliche p. 78.*

L.C. eventualis semper annectenda

Nisi exceptiones sint fori declinatorie.

XIV.

Interim non statim penam incurrit, qui exceptione excidit, si forte judicis competentiam sententia confirmet; sufficit enim prægnantes dubitandi rationes adfuisse, quæ ante removendæ fuere, antequam ad litis contestationem quis teneatur; Quamvis vero *Resolutionibus gravamin. d. Ao.*

Sufficit probabilis declinandi forum habuisse causam

16 DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

d. Ao. 1653. §. Hätte aber zum abziehenden/ simpliciter videatur injuncta necessitas sub pœna confessi & convicti litem eventualiter contestandi, quotiescunque vel declinatoria vel dilatoria exceptiones opponuntur; non exitimo tamen §. 1. Ord. P. Sax. Tit. II. hac dispositione esse plane sublatam, sed adhuc in isto casu tuto omitti posse litem contestationem eventualem, firmissime mihi persuadeo. Nam & §. 17. dict. Ref. Grav. Ordinationis Proc. Saxon. meminit & Dec. Elect. 14. eandem plenissime confirmavit sententiam, verb. Es wären den die vorgeschüßeten Exceptiones declinatoria also beschaffen/ daß Sie ob einer vor denen Gerichten/ dahin er citiret zustehen/ schuldig/ einen billigen Zweifel verurtheilen konten. Auf solchen Fall soll Beklagten die litem contestation einzustellen nachgelassen seyn. conf. Philipp. ad d. Decif. obsa.

§. XV.

Quid si alias
exceptiones
quam decli-
natorias
opponat?

Verum cum & Dec. Elect. 14. & Ord. Process. tit. XI. eodem casu eventualem ad libellum responsionem omittere permittant, quo *Exceptiones declinantes* forum Judicis actori objiciuntur, dubio non caret, an æque sibi satis consular, qui exceptionibus aliis dilatoriis fretus, litem eventualiter contestari negligit. Sane Leges Saxonica eundem effectum in genere dilatoriis exceptionibus nullibi tribuunt, adeoque licet fundatæ eæ sint ac liquidæ, nolim tamen cuiquam autor esse, ut hujusmodi exceptionibus oppositis eventualem omittat litem contestationem. Nihil frequentius est in limine judiciorum, quam guarandæ præstationem, & cautionem pro reconventionem & expensis opposita exceptione exigi, quæ si ab actore nondum sit præstita, reus tamen litem contestationem non omittere poterit, alias enim actori quidem guarandæ ac cautionis præstatio solet injungi, sed reo simul sub pœna confessi & convicti ad libellum respondendi necessitas imponetur, in quem hoc casu

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

17

casu expensarum refundendarum onus facile rejicietur, Similiter si de legitimatione Adversarii lis moveatur, licet mandatum ejus sit mancum, aut aliquo defectu laboret, exceptioni tamen huic rectissime subjicies litis contestationem, ne Actoris Procuratori legitimitio & reo expensarum refugio ac respondendi sub præjudicio necessitas eadem sententia injungantur, quemadmodum pronunc. Scabin. Lipsiens. anno 1703. *M. Dec.* Daß klagendr Mandatarius, sich ander gestalt und besser zu legitimiren/Deflagter ober auf die erhobene Klage zu antworten. und weil er solches in eventum nicht gethan/Kläger die Unkosten dieses Termins zu erstatten schuldig. Forte tamen aliud obtinet, quoties exceptio non quidem judicis forum declinat, sed actionem tamen plane adhuc removet. Si enim exceptio pacti de non petendo intra quinquennium, nondum competentis actionis, moratorii &c. allegeretur, ac statim probetur, supervacuum sane esset litem contestari antequam respondere quis ad desideria teneatur.

§. XVI.

Paulo aliter res se habet in Legibus Imperii, ubi quidem pariter à litis contestatione eventuali immunis est reus, qui exceptionem fori declinatoriam opponit per *Rec. Imp. de 1654. §. 37.* quod si tamen litis contestationem omitat & postea exceptio fori non fundata deprehendatur, non tantum in expensas, sed etiam in multam pecuniariam condemnari potest, per *d. Rec. §. 40.* ibi, hingegen wenn die Unerschligkeit der vorgebrachten verjährlichen Einrede so weit befunden wurde / daß sie allein zu vorseztlich und muthwilligen Aufschub der Hauptsache angewendet worden / als dann der Beklagte in etliche Mark Silber condemniret werden soll; cum tamen Jure Saxon, uti jam dictum, ab expensis liberari valeat. Verum jura hæc facile componi possunt. Nam in Ord. Process. Sax.

Quid iure
Recessuum
Imperii.

C

Tit.

18 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

Tit. XI. §. 2. tunc quis liberatur, si probabilem dubitandi rationem habuerit, an coram hoc foro se sistere teneatur, ita enim cum a temeraria exceptionis objectione liberetur, ab expensis erit absolvendus. Idem vero hoc etiam attendit *allegatus Imper. Recessus §. 40.* cum tantum hunc reum condemnet, welcher vorseßlich und zu muthwilligen Aufschub der Haupt-Sachen solches einwendet, quo ipso probabilis cautâ declinandi forum rejecta non est. Interim, ut hæc lites evitentur, & reus eo facilius ab expensarum refusione liberetur, optimum consilium, ut semper litiscontestatio quâlicunque exceptioni declinatoriæ subjungatur; nunquam enim hoc nocere poterit. *Dn. Præf. Introd. ad Prax. Cap. 9. §. 14.* de quo etiam superius dictum.

§. XVII.

De except.
litis ingres-
sum impedi-
entibus.

Quod attinet exceptiones litis ingressum impediētes, quarum tres enarrantur in *L. r. de Litis Contest. in Sexti.* scilicet rei transactæ, judicatæ & per jusjurandum finitæ, dubitari poterat an etiam his eventualis litis contestatio sit subjicienda? Sane ordinatio P. S. tantum mentionem facit, exceptionum declinatoriarum, quales quidem etiam esse videntur, quæ litis ingressum impediunt, at tamen cum ipse Legislator Saxonicus se ibi explicaverit, quod sub declinatoriis illas intelligat, quæ judicium ipsum concernunt, an scilicet in judicio ad quod citatus fuit comparere debeat, non ultra fori declinatorias ordinatio illa Processus extendenda erit; Verum enim vero per *Decis. Elect. 14.* hæc res satis declarata, quod etiam exceptiones litis ingressum impediētes pari jure cum declinatoriis fori æstimandæ sint, hæc tantum subiecta restrictione; modo non sint altioris indaginis, sed in continenti vel ex instrumentis liquidis vel confessione adversarii doceri possint. Et hoc casu ob neglectam litis contestationem ab expensis liberandum esse

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL. 19

esse reum, docet Philipp. *ad Decis. Elect. 14. obs. 3. n. u.* conf. Carpzov. *P. 1. Concl. 3. Def. 14. & 15.* Ziegler. *ad Proc. Saxon. tit. 11. §. 2. verb. So ansehnlichen.*

§. XVIII.

Ostendimus hactenus necessariam esse jure Saxonico eventualem litis contestationem; sed cum frustranea soleat esse Legislatoris dispositio, nisi sanctio eam muniat pœnalis, dicenda sunt nonnulla de damno quod incurrunt, qui exceptionibus hanc conditionalem litiscontestationem non annectunt. Pœna in ordinatione Processus *Tit. 11. §. 1.* constituta est expensarum refusio, verb: *bey Vermeidung der expensen, cui annecti solet comminatio, de lite sub præjudicio contestanda.* Unde fertur sententia: *Dasß Beklagter seines Vorwendens ungeachtet auff die erhobene Klage sub pœna confessi & convicti sich einzulassen / und weil Er solches antwort nicht gethan / die Unkosten dieses Termins / so hie mit 2c. gemäßiget werden / Klägern zuerstatten schuldig.* Excell. Dn. Rivini *Tr. de Except. Dilator. c. 11. p. 16 seqq.* Carpz. *Process. t. 9. art. 1. n. 62.* Existimat equidem Dn. Ziegler. in annotatione, *ad d. Tit. Ord. Process. verb. litis contestaret p. 77.* hanc condemnationem in expensas saltem ad eum pertinere casum, quo litis contestatio ultima positioni i. e. quadruplicæ annexa fuit; Verum cum *d. §.* generaliter loquatur, nec alia pœna definita sit, si litis contestatio plane omittatur, judex lege non potest esse durior. *L. 8. §. 2. C. ad L. Jul. de vi publ.* Neque mutarum hoc est in Resolutione gravaminum. *tit. von Justitien-Sachen. §. 18.* cujus verba ita accipere videtur Zigeerus, ac si statim pro confessio & convicto habendus sit, qui litis contestationem eventualem omisit, cum iis saltem necessitas imponatur parti, in proximo termino sub pœna confessi & convicti respondendi; nam si tunc quoque contumax fuerit, habetur pro confessio & convicto. Ju-

Quæ pœna
omittit L. C.
eventualis?

20. DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

Quid iure
communi?

re quidem Civili contumacia rei efficit ut lis negative cen-
teatur contestata. Brunnemann. *Proc. Civ.* n. 14. Groening.
Instit. Pract. p. 118. hodie autem plerisque in locis constitu-
tionibus Processualibus cautum est, litem affirmative con-
testatam videri; adeoque causa statim cadit, qui post sen-
tentiam comminatoriam contumax esse non desistit. Singu-
lare autem occurrit in Ordinatione mercatoria Lipsiens.
n. 12. & 13. dum ob favorem causæ simpliciter sub pœna con-
fessi & convicti in primo termino respondendi ipsa lege
injungitur necessitas, ita ut non opus sit sententia interlocu-
toria, sed ob contumaciam reus in primo statim termi-
no vel pro confesso & convicto habeatur; nec admittun-
tur ibi dilatoriae exceptiones, nisi sint graviore, pariterque
Exceptionibus litis ingressum impredientibus, si qualicum-
que ratione earum superfit dubium, litis contestatio addi
debet, alias confisus suis exceptionibus causam perdit, quam
responsione ad libellum facta forte obtinere potuisset.

§. XIX.

In L. C. even-
tual. obtinent
omnia, quæ
in L. C. in ge-
nere obser-
vantur.

Hactenus necessitatem litis contestationis eventualis
sumus persecuti. Nunc qua ratione ea fieri debeat, pau-
cis est expediendum. Non repetemus autem ea, quæ ad
litis contestationem in genere pertinent, cum per se ma-
nifestum, sit litis contestationem quoque eventualem debe-
re esse specificam, ac ad singula membra & capita libelli esse
dirigendam, vitandam in ea omnem obscuritatem, proli-
xitatem inutilem, verba ambigua & libello ac actoris inten-
tionis non convenientia. vid. Ord. Process. Saxon. *Tit. 16.* &
Noviss. Appellat. Mandat. de Ao. 1696. §. 14. It. *Const. El.* 10. p. 1.
Quæcunque igitur circa litis contestationem observanda
sint, ea nec in eventuali hac ad actionem responsione reo er-
runt negligenda. vid. Carpz. *Proc. lit. 10. art. 3. n. 48.* Martini,
Ziegleri, Philipp. & reliquos ad §. *Tit. 16. O. P. S.*

§. XX.

Illud imprimis admonendum, in ultima demum positione non posse litiscontestationem fieri: ita enim cautum est manifesta dispositione §. 1. *T. XI. ord. P. S.* und soll solche nicht bis an den letzten Satz/wie etwan zu geschehen pfleget/sondern alsobald im ersten/ oder auff's längste im andern Gesatz mit angehänget werden. Alias enim præcideretur actori occasio urgendi ea quæ circa litiscontestationem minus recte factam excipi poterant. Quod si ergo in ultima demum positione annexa fuerit, condemnationem in expensas dictare jubet *alleg. §. 1. v. bey Vermeldung der Expensen*, Actorique relinqui debet potestas, factam litiscontestationem, impugnandi. Quid vero si reo in primo termino contumaci sub pœna confessi & convicti injuncta fuerit litiscontestatio, is tamen in proximo termino tertio demum producto eventualem adjiciat litiscontestationem, poteritne pro confessio & convicto haberi, an judici supererit potestas de facta ad libellum responsione cognoscendi? Durum enim omnino videri poterat, cum *Ord. P. S.* condemnationem in expensas constituerit pœnam contumaciæ, sine legis dispositione manifesta æque pro confessio & convicto habere eum qui sero, ac illum qui plane non respondit. Forte igitur rite factam responsionem Judex sustinebit, sed minus recte propositam non attendet, *arg. l. 11. §. 5. ff. Interr. in jur. fac.* quod aliquando ita observatum memini, in causa, qua actori patrocinium præstiti, sed ratione istorum capitum, cum emendari amplius litis contestatio nequeat, reum pro confessio habebit: Actori enim Judex præjudicare, & pro contestatione legitima agnoscere nequit responsionem, quasi partim manca adhuc & imperfecta videatur. Quæ sententia licet favore digna sit, vix tamen ei satis confidimus, cum pro con-

An L.C.E. possit fieri in ultima positione.

Quid si reo jam sub pœna contumaciæ injuncta?

22 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

trario, utut duriori, urgeri possit, Judicem quæ in ultima positione de novo subjiuntur, attendere non teneri, *arg. d. §. 1. Ord. Proc. Sax. Tl. XI.* adeoque prudens Advocatus nunquam isti periculose exponat, sed litis contestationem legitimo tempore annectat.

XXI.

L.C. eventualis fieri debet in Saxonia intra septiduum.

Non minus dubia est controversia, an post septiduum facta responsio inutilis censi debeat? Sane *Resolutio gravaminum d. 20. 1653. & 57. §. 32. Mandatum Electorale d. 20. 1663. d. 23. Jun.* actuarios & iudices sedulam jubere habere curam, ne ultra septiduum protrahantur advocatorum negligentia positiones, quas constitutiones, quas constitutiones non ad supremum tantum provocationum tribunal, sed ad inferiora quoque judicia pertinere, recte monuit Dn. Mylius sub Præsidio Dn. Joh. Samuel. Stryk. *Disp. d. septiduo c. 3. §. 9.* Nisi igitur contraria observantia aut ordinationes speciales aliud exigant, *vid. Ord. Merc. Lips. tit. XX.* huic dispositioni inhaerendum erit, adeoque litis contestatio serius facta poterit haud attendi. Ex quo grave ad reum redundat præjudicium, imprimis si sententia præcedens jam litis contestandæ necessitatem sub pœna confessi & convicti imposuit. Quanquam enim nec *Resolutio gravaminum*, nec *mandatum determinet pœnam*, & in dubio pro reo respondendum sit. *L. 28. ff. d. Re jud.* facile tamen fieri posse existimo, ut non intercedente nova comminatoria reus hoc casu pro confessio & convicto habeatur. Non tamen hic restringenda sunt jura partium, sed vel ultimo die septidui litis contestationem factam esse regulariter sufficiet, cum distributio in appellationum curia *Mand. El. d. an. 1672. It. rescript. Martisb. in Regim.* quo certæ dies singulis positionibus sunt determinatæ, in aliis judiciis non non sit recepta, adeoque non inanis haberi potest, quæ quodocun-

que

DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL. 23

que, ante termini tamen exitum facta fuit. Quod si vero pars contumaciam non accusaverit, condemnatoria sententia non erit locus *a. l. 13. §. 2. d. judicis. vid. Dn. Mylius d. disp. c. 3. §. 22.* Nisi quis expensarum refusionem ex officio negligenti parti injungi posse existimet, *arg. T. XI. O. P. S. §. 1.* Ceterum hęc accusatio contumacię elapso statim septiduo fieri debet, cum antea facta partis jura non tollat; morosi vero actoris accusationem Judex expectare haud teneatur, cui potestas conceditur sine mora inrotationem actorum suscipiendi. Si tamen ab actore ex intervallo factam accusationem contumacię post septiduum admittat, aut illa pro non facta judicanda, & terminus pro circumducto habendus; aut reus æque ante transmissionem audiendus, cum partes rei minus favorabiles, quam actoris esse non debeant.

Quando contumacia sit accusanda?

§. XXII.

Hactenus itaque naturam litis contestationis *e. L. C. eventualis effectus,* ventualis expendimus. Diximus autem supra, eam conditionis instar se habere, effectus ergo ejus nunc ea ratione considerabimus, ut, quatenus hi se exerunt conditione 1.) pendente, 2.) existente, 3.) deficiente, ostendamus. Conditio sub qua litem reus hoc casu contestatur, ad exceptiones se refert, quę aut debent removeri, aut iis satisfieri. Antequam alterutrum contigerit, pendere dicitur conditio. E. g. si opposita exceptione cautionis pro reconventionem & expensis actor nondum satis dederit; tunc litis contestatione neque pro facta, neque pro non facta habenda est, sed ab eventu dependet ejus effectus. Unde eventualis hęc litis contestatio non tollit facultatem mutandi libellum, quę post pure factam rei responsionem aut præstitam guarandam demum expirat. *Ord. Proc. Sax. t. v. §. de aud. verb. pure defestiget. P. 1. C. El. 11. Berlich. p. 1. concl. 28. n. 26. Carpz.*

24 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

Carpz. *Proc. t. 9. art. 2. n. 38. seqq.* Philipp, *ad d. Tit. O. P. S. conf. 13. ubi n. 4. prej.* Nam lis sub conditione contestata nondum contestata censetur, adeoque satius interdum est, exceptionem nondum præstitæ guarandæ plane non urgere, & sine conditione litem contestari, si quis jus mutandi libellum velit excludere.

§. XXIII.

Nec currit
terminus
probatorius.

Efficet porro eventualis litis contestatio, ut actori non currat terminus probatorius, antequam conditio sit purificata. Ita enim constituit Ordinatio Processus Sax. *T. XI. §. 8.* Es soll verb. ingeleichen dem Kläger der terminus probatorius zu lauffen nicht ansehnen / bis die condition purificiret. Quodsi ergo reus actori exceptionem v. gr. guarandæ & satisfationis pro reconventionem & expensis opponat, & litis contestationem exceptioni adjiciat, & inde sententia lata: daß Kläger vor allen Dingen der Klagen Gewähr zugeloben und caution pro reconventionem & expensis zu bestellen / auch weil im übrigen Bessl. auff die erhobene Klage geantwortet / und solcher nicht allenthalben geständig / den Grund derselben etc. in *8. Frist zu erweisen schuldig. vid. Carpz. Proc. tit. IX. art. 1. n. 85.* non tamen probatorius terminus actori currit, nisi ex quo tempore conditioni satisfecit. Licet enim judex hoc casu non tantum de exceptione, sed de litis contestatione quoque pronunciaverit, atque actori injunxerit probationem eorum, quæ a reo negata fuerunt, si tamen ipse deinde nec guarandam nec cautionem præstet, nec articulos offensas condemnari queat, *vid. T. XI. Ord. S. Pr. §. da sich auch befände: add. Dn. Suendend. ad Fibig. p. 603.* Neque enim Ziegleri sententia usu fori probata est, qui ad *d. g. verb. den wärcklichen / negat, omisist satisfationi aut guarandæ, ad quam præstandam actor obstringitur, eam vim inesse, ut litis*

tis

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL. 25

tis contestationem suspendat, cujus opinionem allegatum Carpzovii præjudicium parum confirmat, cum vim suspensivam nunquam denegat pendenti conditioni *conf. eand. P. i. C. 4. d. 5. ibique præj.* Reo igitur incumbit necessitas, si ejus interlit causam celeriter finiri, impetrandi terminum ad hoc, ut sententiæ satisfiat, aut actor in expensas & cautionem de lite prosequenda reo ab instantia absoluto condemnetur. Quæ cum ita sint, reus qui liti omnes moras præscindi cupit, rectius sibi suæque causæ consulat, si guarandæ exceptionem omittat *vid. Excell. Dn. Rivin. spec. Except. cap. 22. n. 4. seq.* Quod si tamen actor morosus ne quidem citatus conditionem e. g. præstandæ guarandæ adimpleat, eandem pro adimpleta haberi posse, *a. l. 162. ff. d. R. 7.* adeoque terminum probatorium currere, respondit *Fac. Jur. Lips. Anno 1700.*

§. XXIV.

Sed hi effectus actorem respiciunt. Ratione rei efficit litis contestatio eventualis, ut ea pendente ipse licet denuo citatus respondere non teneatur, nisi actor iudicatus satisfecerit *O. P. S. t. u. §. 66* soll. Ziegler. *d. l. p. 80. pr.* Si ergo eadem sententia actori præstatio cautionis injungatur, & reo juramentum ob litis contestationem eventualem negative factam injungatur, ad jurandum se, antequam actor conditionem adimpleverit, non offerre tenebitur. *arg. d. t. O. P. S.* unde in casu haud dissimili defensionem conscientiæ nondum desertam esse, cum actor cautionem injunctam haud præstitisset, licet reus articulo elapso jam fatali exhiberet, iudicatum fuit in *Supr. Cur. Prov. Lips. anno 1694.* Idem obtinebit, si affirmative reus litem contestatus fuerit addita peremptoria exceptione; Probatorius enim terminus ipsi tunc non curret, antequam actor rei iudicatæ satisfecerit; cum in reo multo

Nec reus ad litem pure contestandam adstringitur.

D

magis

26 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL.

magis dispositio Ordinationis Saxon, locum habere debeat, utpote per quem non stetit, quo minus conditioni satisfieret, qua pendente, fatale definitum currere non incipiet. Unde si reus contumax litem plane non contestetur, pro confesso & convicto tamen haberi nequit, usque dum actor cautionem pro reconventione & expensis præstiterit sufficientem, uti in causa *Ostorb. contra Rosb. a Seb. Lips.* pronunciatum observavi *do. 1703.* Quod denique ad Judicem attinet, pendente conditione is super litis contestatione pronunciare non debet. *Carpz. p. 1. c. 3. def. 3.* nisi simul super exceptionibus quoque lata sit sententia, de quo cum supra jam actum fuerit, diutius hisce non inharebimus, sed paucis nunc subjiciemus effectus L. C. eventualis, quos conditione existente nanciscitur.

§. XXV.

Purificatur
L. C. event.
conditione
impleta.

Existit vero conditio, si exceptiones opposita vel non admissa vel adimpleta fuerint. *Carpzov. p. 1. c. 3. d. Lauterb. comp. ff. tit. de jud. §. dividiur in f. p. 96.* Satisfacere autem debet exceptioni actor, unde non sufficit sententia Judicis ei satisfactionem injungentis; sed adhuc in pendenti est litis contestatio, donec præstationem pars expediat, vid. *Dn. Rivinus l. c. p. 33.* Quod contingit quando v. g. defectum legitimationis supplet, aut guarandam vel satisfactionem pro reconventionem & expensis præstat. Quanquam non statim facti actoris conditio purificetur, sed necesse sit, ut vel reus acquiescat, & se jam litem contestari absque conditione profiteatur, vel si is adhuc urgeat, nondum suo desiderio satisfactum, ut judicis sententia litem dirimat; unde tunc facta guaranda aut cautionis similis præstatio judicis arbitrio relinquitur, *wird auff Richterliches Erkänntnis gestellet*; Quandoque vero actor exceptiones reo compere-

1c

DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL. 27

re negat, nec iis satisfacere cupit, quo casu non existit conditio, sub qua ad libellum facta est responsio, nisi postquam Judicis autoritate exceptio rejiciatur; Non sufficit autem desuper à Judice esse pronunciatum vid. Ziegler, *l.c. p. 77. verb. conditionaliter Martini ad §. 1. T. XI. Ord. Proc. Saxon. n. 77.* sed ut vires rei judicatae accipiat, sententia requiritur, ac tunc de muni conditio existere & pura litis contestatio esse censetur. Nam si una sententia non admittatur exceptio, saepe altera haud rejicitur; unde si locus amplius sit Leuterationi, aut appellationi, adhuc pendere quodammodo conditio videtur,

§. XXVI.

Postquam autem plenissime exceptiones remotæ sunt, purificata, conditione existente, censetur litis contestatio, & eisdem effectus habet, qui alias puræ rei responsioni tribuuntur. Excludit igitur potestatem mutandi libelli apud Saxones, efficit ut terminus probatorius currere incipiat post sententiam, scil. desuper à Judice promulgatam, nam licet reus impletam exceptionem ante fateatur, actori tamen terminum probatorium coarctare nequit, qui currere incipit extempore, quo sententia quæ probandi onus imponit, in rem judicatam transit. conf. *supr. §. XIII.* Constituitur etiam hæc litis contestatione quali contractus ad præstandum id, quod sententia fuerit adjudicatum *l. 3. §. 11. ff. de pecul.* unde actiones quæ ante in hæredem non dabantur fiunt utrinque transitorie i. e. dantur hæredibus & adversus hæredes *l. 164. ff. d. R. I. §. J. de perpet. & temp. act.* Carpzov. *l. 3. resp. 38. n. 24.* Temporalis actio censetur esse perpetua *d. §. 1. Inst. Lauterbach. Colleg. Pand. tit. de jud. tb. 6. perpetua vero durant quadraginta annos, l. ult. C. d. prescr. 30. ann. l. 30. pr. ff. de R. I. Hahn, ad Wesenb. tit. de in jus vocando n. 13. verb. Jure, Carpzov. p. 3, d. 218. n. 18.* Sed non opus est singulos

Quando L. C. vent. habeatur pura?

18 DE LIT. CONTESTAT. EVENTUAL.

los effectus litiscontestationis repetere, ad quos pertinebat olim deficiens facultas revocandi mendacium *l. 25. ff. d. R. V.* Dominium litis in procuratorem transferendum *l. 22. C. d. procur.* vid. Disp. Excell. Dn. Bergeri *de litis dominio*, & quod popularis actio propria per litis contestationem facta iudicetur. *L. 12. ff. de V. S.*

§. XXVII.

Deficiente
habetur pro
non facta.

Supereft, ut qua ratione deficiat conditio hujus litiscontestationis, & quid ea deficiente obtineat, paucis subjiciamus. Deficit autem, vel quod Judex exceptionem admittat, vel si actor ei non satisfaciat. Actor moram facit, quoties non præstanda præstat, ejusque negligentia coerceri solet condemnatione in expensas, in cautionem de lite prosequenda, aliisque rationibus. Judex vero conditionem deficere judicat, quoties actoris desiderio non relinquit locum, e. gr. si reus declinatoriam opponat, addita licet eventuali litis contestatione; siquidem nihil impedit hic quoque reum a necessitate respondendi liberari, quoties judicium incompetens esse, aut litem jam pendere apparet. Pronuntiari ergo solet **daß Besl. auff die erhobene Klage allhier sich einzulassen nicht schuldig.** Pariter reus respondere non tenetur, quoties judex exceptionem dilatoriam pacti de non petendo similemque admiserit, cum perinde reus a litis contestandi necessitate ita liberetur.

XXVIII.

Adeoque omnes effectus L. C. E. cessant.

His ergo casibus litis-contestatio conditionalis pro non facta habetur, nec reo illa potest præjudicare. Unde si forte opposita exceptione inepti & minus rite formati libelli pronunciatum fuerit, **daß Besl. auff die erhobene Klage immassen sie angebracht/sich einzulassen nicht schuldig/** & actor alium deinde libellum offerat, antea even-

DE LITIS CONTESTAT. EVENTUAL. 29

eventualiter facta responsio non sufficit, sed de novo litis contestatio erit suscipienda, Judex porro factam antea litis contestationem non attendit, nec super ea pronunciat. O. P. S. T. XI. §. Es soll aber gleichwohl. Nec reliqui effectus quos antea §. XXI. adduximus, locum inveniunt; non ergo post eam actio in hæredes dabitur, non annalis evadet perpetua, sed naturam actio, quam antea habebat, retinebit; Ex quo fluit, actionem annalem e. g. injuriarum æstimatoriam, si coram giudice incompetente instituta, ac postea propter exceptionem rei rejecta sit, non fieri perpetuam, licet eventualis a reo litis contestatio exceptioni accesserit *arg. l. 1. l. 4. C. si a non comp. jud. conf. Carpz. l. 6. Resp. 214. n. 9. Martin. ad Ord. P. Sax. T. IV. ad §. 1. n. 40.* nec ea ad hæredes transire poterit, si interim actor moriatur; salvi tamen manent effectus, qui non ex litis contestatione, sed ex citatione dependent, e. g. interruptionis præscriptionis *l. 7. C. d. præscr. 30. l. 40. ann.* adeoque exceptio inepti libelli, ob quam rejicitur libellus injuriarum æstimatorius, non operabitur ut intra annum instituta, sed postea rejecta, actio propter incidentem præscriptionem plane extincta censeatur, sed licitum est actori, intra annum a tempore finitæ prioris actionis, licet ineptæ, aliam actionem instituire, *vid. Disp. Dn. D. Luderi Menkenii, an actio ob injurias verbales intra annum instituta & per sententiam rejecta, propter incidentem præscriptionem plane sit extincta? habit. a. 1699.* ubi §. 21. & 22. præjudicia & in primis a laudatis *Domin. Scab. Lips. den Scharff-Richter zu C. 1. Wadern zu C.* responsum datum, legi possunt.

§. XXIX.

Hæc sunt lector benevole, quæ de eventuali litis contestatione mihi in mentem venerunt. Alii perfectiora & C

30 DE LITIS CONTESTAT. EVENTUALI.
exactiora dabunt specimina, me festinatio & cura forenses
ultimam limam thesibus hisce addere prohibuerunt. Non
rigido itaque excipies iudicio, si quæ forte ad palatum non
fuerint, sed benevolentia tua, quicquid defuerit, supplebis.
Quæ minus recte proposita sunt, ea non dicta cupio, quæ
bene dicta ad Divini Numinis Clementiam refero, cui pro
exantillato labore devota mente persolvo laudem &
gloriam sempiternam.

FINIS.

COROLLARIA.

I.
Postulatis Administratoribus Episco-
patuum Evangelicorum per leges
Imperii nihil obstat, quo minus se Epi-
scopos electos scribere possint.

II.
Nec quantum ad ipsos inter Electio-
nem & Postulationem quicquam inter-
est.

III.
Equidem cautum est in Pace West-
phalica, ne Ecclesiastici Principatus red-
dantur hereditarii, sed libera ubique ma-
neat

neat Cápitulo electio ; hoc ipso tamen non sublata est postulatio perpetua ad certam familiam restricta.

IV.

Episcopos Martisburgensem & Naumburgensem votum & Sessionem in Comitibus habuisse, vel ex ipsis Imperii Recensibus abunde constat ; & è re domus Electoralis Saxoniae est, ut priori juri restituantur.

V.

Jus appellandi ex his Episcopatibus ad judicium Imperatoris aulicum vel Imperii Cameram, certo jure nititur.

VI.

Eventuale illud homagium, quo subditi Electoris Saxoniae obstringuntur reliquis Ducibus Saxonis, non vanum est, aut effectum destitutum, sed jam tum stringit illorum conscientias.

VII.

Nec Successor in Episcopatu Evangelico

lico omnia Antecessoris facta rati habere tenetur.

VIII.

Episcopatus Protestantium non admittere dotalitium vulgo quidem asseritur, sed nulla ratione probatur.

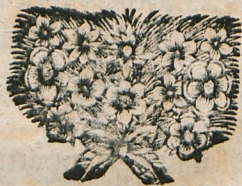
IX.

Actio injuriarum Christiano non convenit; accusatio tamen injusta non est.

X.

Qui communionem Sacrae Coenae ad abolendam injuriarum actionem sufficere negant, illi majorem efficaciam com-
[potationibus privatorum tribuunt,
quam sacro huic amoris epulo

TANTUM.

VO 18

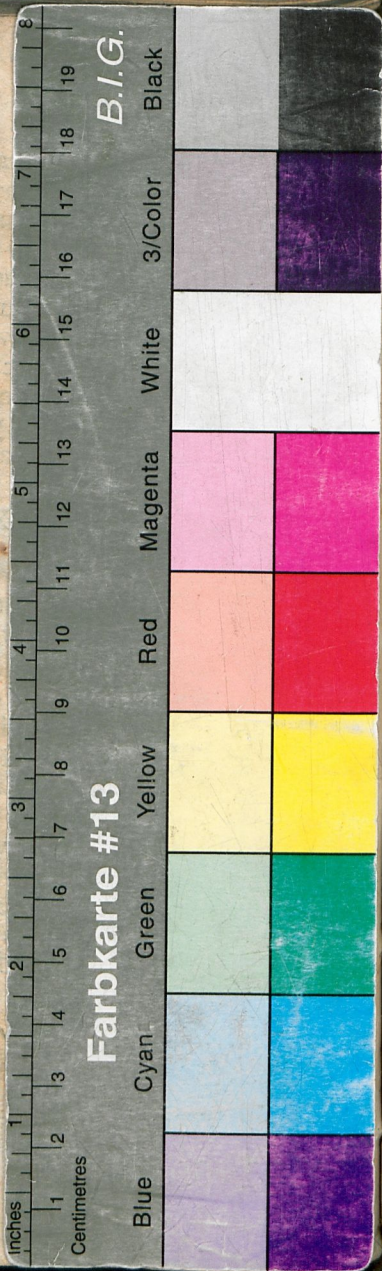
ULB Halle 3
003 011 410

sb.

DISPUTATIO ^{2.} D. B. V. JURIDICA INAUGURALIS

De
**LITIS CONTESTA-
TIONE EVEN-
TUALI,**

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI, ELECTORATUS ET PROVIN-
CIARUM BRANDENBURG. HEREDE, &c. &c.

In Academia Regia Fridericiana,

P R Æ S I D E

DN. SAMUELE STRYKIO, Jcto,

REGIÆ MAJESTATIS BORUSSICÆ CONSILIARIO INTIMO,
PROFESSORE PRIMARIO FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO ET DECANO,

PRO LICENTIA

Summos in utroque jure honores ac Privi-
legia rite capessendi,

Die XIII. August. Anno M DCCIV.

IN AUDITORIO MAJORI

horis ante & pomeridianis,

publico Eruditorum examini submittit

HENRICUS HEINSIUS,

Advocatus Regiminis Martisburgensis Ordinarius.

HALÆ MAGDEBURG. Typis Johannis Jacobi Krebsii, Acad. Typogr.